

Романюк, О. І. «Українське слово проситься до тебе...» : [методичні поради бібліотекарю на допомогу популяризації сучасної української літератури (в т.ч. досвід роботи Деснянської ЦБС)] / О. І. Романюк, А. М. Кравченко // Шкільна бібліотека. – 2007. – верес. (№ 17). – С. 10-13. «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО ПРОСИТЬСЯ ДО ТЕБЕ...»

МИКОЛА ШОСТАК

(Методичні поради бібліотекарю на допомогу популяризації сучасної української літератури)

Аналіз читання і безпосереднє спілкування з читачами публічних бібліотек Києва підтверджує думку бібліотекарів, що сьогодні нашим читачам вкрай набридли безкінечні серіали і «попсове» російськомовне читиво. Переважаючим критерієм вибору художньої книги стає якість її змістовного наповнення. Бібліотекарі абонементів спостерігають, що російськомовні читачі, які раніше відмахувалися від україномовної художньої книжки, виявляють бажання читати українською, проте за умови, що та чи інша книга буде професійно рекомендована обізнаним з кращими творами сучасної української літератури бібліотекарем.

Також це стосується сучасних зарубіжних авторів, твори яких в українському перекладі набагато вдаліші, аніж в російському. Особливо — балканських та латино-американських письменників.

Наприклад, сьогодні ми спостерігаємо великий попит на книгу Коельо «Алхімік» в українському перекладі Віктора Морозова, хоч вітчизняний; читач вперше познайомився з російськомовним конкурентом. Це свідчить про професійність і досконалість українського перекладу.

Популярні сьогодні серед читачів твори Василя Шкляра, Ігора Римарука, Євгенія Кононенка, Юрія Андруховича Оксани Забужко, Василя Герасим'юка. Ці автори не потребують голосної реклами в літературі. Характерне для українця душевне сприйняття буття дозволяє авторам знайти стежину до свого читача. Вони знаються на психології української нації і намагаються подолати комплекси, аномалії суспільства, яке Пародіює власні стереотипи.

Користується популярністю серед читачів прозаїк Василь Шкляр — переможець низки престижних всеукраїнських літературних конкурсів, а його останній роман «Елементал» робить поняття «бестселер» притаманним й українській дійсності.

За словами Ігора Римарука, головного редактора журналу «Сучасність», шевченківського: лауреата, голови Асоціації українських письменників (intetfect.org.ua/), у сьогоднішній українській літературі посилюється домінанта свободомислення. Вона стає більш розкутою, більш відвертою, більш сучасною. Вона стає більш особистісною, менш унормованою та нормативною, стає наближеною до сучасних євросвітових художніх цінностей і тенденцій. Очевидно, ці якості українського художнього слова розвиватимуться й надалі.

Українське художнє слово межі ХХ-ХХІ століть, на погляд пана Римарука, перебуває у певній тіні порівняно з літературним процесом, скажімо, 60-х — 70-х років ХХ століття, хоча в сьогоднішній літературі виділяється чимало постатей, значення таланту яких не поступається загальновідомим іменам другої половини ХХ століття. «У певній тіні сьогоднішня українська художня думка перебуває значною мірою тому, що широкі верстви суспільства слабше проінформовані про те, що ж відбувається у найсучаснішій літературі, причому не лише національній, але й світовій. Можливо, й суспільна потреба у цих знаннях є не такою помітною, як раніше. Проте розвій української літератури (і треба додати, досить динамічний) продовжується. Найбільш характерним для сьогоднішнього стану української літератури є її різноманітність».

Набуток сучасної української літератури значний. Сьогодні українських авторів читає не тільки російськомовна частина нашого населення,

— вони затребувані і за кордоном. Наприклад, Юрія Іздрика переклали англійською, російською, польською та білоруською мовами. Проте популяризації української книги як на теренах нашої країни, так і за кордоном заважає той факт, що сьогодні Україна чи не єдина європейська держава, яка не має спеціальної ради і фахівців, які перекладали б українських авторів іноземними мовами.

Працівники публічних бібліотек також ще не приділяють належної уваги інформуванню читача про видання української художньої літератури і популяризації українського

читання. Слід сказати, що у наших читачів обмежені шанси довідатися у бібліотеці про варті уваги новинки.

Щоб читач знайшов українську книгу — потрібно її популяризувати. Видавництв, що спеціалізуються на виданні сучасної української художньої літератури не так багато: львівська «Кальварія», івано-франківська «Лілея-НВ», київський «Факт», «Основи», харківське «Фоліо». Шляхом вивчення рекламних проспектів названих видавництв можна вчасно відслідковувати новинки сучасних художніх видань і інформувати про них користувачів бібліотек.

В популяризації українських авторів бібліотекам варто використовувати усі методи піару. У зверненнях до користувачів можна застосовувати фрази типу: «Марініна й Донцова можуть відпочивати! Ось новий роман не для молодшого шкільного віку «Не думай про червоне» Світлани

Пиркало, в якому сучасною українською мовою у молодіжному сленговому варіанті динамічно подана історія про Павлину Стопудів, журналістку, яка вирушає до Лондона на роботу до Бі-Бі-Сі. У місті, де немає сала і квашених помідорів, вона орендує кімнату у діда, якого іменує Старий Хрич, зустрічає однокласницю Оксану, бармена Дональда і, нарешті, знаходить те, що так довго шукала, але... І це змушує читати одним духом, сміятися і навіть зронити сльозу».

Кожен бібліотекар, як і кожна культурна і освічена людина, може і повинен бути промоутером українського читання у своєму місті, колі друзів, родині. Важливо не стільки руйнувати, скільки усвідомити існування стереотипів упередженого ставлення до всього українського, як до поганого апіорно. Не потрібно боротися за українську художню книгу, варто допомагати читачеві особистою участю у читанні і популяризації дійсно цікавої, незнаної багатьма як сучасної, так і класичної української літератури.

Нижче пропонуємо ознайомитись із списком сучасних українських письменників і їх творів, які за даними Центру рейтингових досліджень «Еліт-профі», що проводить акцію «Книжка року», за відгуками в ЗМІ, за форумами Інтернету і відгуками наших користувачів мають популярність серед населення:

Юрій Андрухович «Дванадцять обручів», «Московіада», «Рекреації»

Людмила Баграт «Зло»

Юрій Винничук «Мальва Ланда»

Любко Дереш «Культ»

Анатолій Дімаров «Самосуд»

Володимир Єшкілев «Адепт»

Сергій Жадан «Баляди про війну та відбудову», «Pepsi», «Цитатник»

Богдан Жолдак «Бог буває», «Прощавай, суржику»

Оксана Забужко «Польові дослідження з українського сексу»

Павло Загребельний «Гола душа»

Юрко Іздрик «Воццек»

Анатолій Кичинський «Бджола на піску», «Вулиця закоханих дерев»

Василь Кожелянко «Дефіляда в Москві», «ЛжеНострадамус»

Андрій Кокотюха «Пастка», «Шлюбні ігрища жаб» «Нейтральна територія»

Євгенія Кононенко» «Імітація», «Зрада»

Леонід Кононович «Феміністка»

Дмитро Кремінь «Літопис»

Марія Матіос «Солодка Даруся», «Фуршет»

Марина Меднікова «Тю»

Борис Нечерда «Остання книга»

Євген Пешковський «Щоденний жезл»

Світлана Пиркало «Зелена Маргарита», «Не думай про червоне»

Лесь Подерев'ямський «Герої нашого часу»

Юрій Покальчук «Те, що на споді»

Тарас Прохасько «рМ Галичина», «Непрості»

Ігор Римарук «Діва Обида»

Роман Скиба «Хвороба вічності»

Михайло Слабошпицький «Поет із пекла»

Анна Хома «Репетитор»

Володимир Цибулько «Це»

Валерій Шевчук «Срібне молоко»

Василь Шкляр «Ключ», «Елементал»

Володимир Яворський «Напівсонні листи з Діамантової імперії».

Для ознайомлення з новинками сучасної української літератури, вивчення класичної спадщини користуйтеся сайтами Інтернет:

Поезія українська (від класики до новітньої):

<http://poetry.uazoe.net/>

Фантастика українська та переклади зарубіжної фантастики українською:

<http://www.zhelem.com/ua/>

Український відділ Інтернет-бібліотеці Максима Моткова (в основному, до 90-хр.р);

<http://lib.ru/SU/UKRAINA/>

Історична українська література (і художня, і наукова):

<http://exlibris.org.ua>

Суттєвий список сучасних українських авторів з лінками на твори:

<http://www.kalmiyus.h1.ru/awt/awt.shtml>,

Список усіх українських авторів:

<http://www.ukrcenter.com/display.asp?catalog=ul&categories=yes>

Якісні переклади всесвітньовідомих авторів українською, від російських класиків до «Хокку» Басьо:

<http://ukrlib.com/index.html>,

<http://www.geocities.com/doctorpro2002/index.htm>

<http://ae-lib.narod.ru/>.

Деякі персональні сайти українських авторів:

Сайт Юрія Андруховича:

<http://vitaly.rivne.com/andrukhovych/>

Сайти Леся Подерев'янського

(офіційний і неофіційний): <http://www.ultima.te.ua/hamletua/index.html> <http://www.doslidy.kiev.ua/>

Сайт Оксани Забужко <http://www.zabuzhko.com/>

ЗАПРОВАДЬТЕ В СЕБЕ

У ЦБС Деснянського району побудована ефективна система популяризації сучасного українського художнього слова. Розуміючи, що українська література є, інтелектуальною основою національної культури і від її рівня залежить рівень культури громадян в, цілому, працівники бібліотек уважно стежать за кращими зразками сучасної художньої літератури і оперативно інформують про новинки своїх читачів. У ЦБС систематично видаються рекомендаційні бібліографічні посібники з серії, «Коронація українського слова», що вміщують інформацію про публікацію творів класиків та сучасних українських письменників на сторінках літературно-художніх журналів.

У кожній бібліотеці району є тематичні полиці або книжкові виставки літератури, присвячені Лауреатам премії ім. Т.Г.Шевченка.

В ЦРБ на чільному місці — книжкова виставка «Краса художнього слова в сучасній українській літературі».

Надзвичайною популярністю користується у читачів книжкова експозиція «Світова література в перекладі українською мовою», окремим розділом якої є виставка документів «Класики українського перекладу». За цими документами регулярно проводяться бібліографічні огляди і бесіди, ефективність яких надзвичайно велика.

Бібліотеки практикують створення «каталогу виставки» з меток] подальшого використання його для виконання бібліографічних довідок. А під час функціонування виставки такий каталог вміщує інформацію про книги з виставки, що видані користувачам.

У кожній бібліотеці району на абонементі організовані постійнодіючі книжкові виставки під назвою «Бібліотечка українця». Як правило, на виставці представлені прозові та поетичні твори, документи з українознавства, народознавства та етнографії. В читальних залах організовані книжкові виставки «Сучасна українська поезія і проза в періодичних виданнях».

Твори української класики рекламуються шляхом виготовлення буклетів та книжкових закладок. Наприклад, одна із книжкових закладок, якими забезпечуються користувачі переважно підліткового віку, починається словами «А ти знаєш, що слово «класика»

походить від слова «класно»... А далі читачам пропонуються перлини української класичної літератури з короткою інтригуючою рекламою. 1 Бібліотеки уважно стежать за новими творами сучасних неординарних і «популярних українських» письменників, творчість яких викликає неоднозначне ставлення до них читачів. З цією метою організовуються виставки, де поруч із книгами, наприклад, Сергія Жадана чи Василя Шкляра розміщують полемічні статті з періодичних видань, присвячені їх творчості.

Популяризується жанр української фантастики шляхом передплати і презентацій журналу «Реальность фантастики».

Бібліотека ім. В. Кучера для поповнення фонду української художньої літератури необхідними виданнями використовує плакати-звернення до користувачів: «Шановні читачі! Ви загубили книгу? Дуже прикро. Проте проблемі можна зарадити, якщо взамін загубленої ви принесете видання класичної або сучасної української літератури, зокрема:...».

Таким чином, використовуючи увесь комплекс заходів з популяризації української літератури, бібліотеки району роблять великий внесок у підняття престижу сучасної української книжки.

Методичні рекомендації підготували:

О.І. Романюк

А.М. Кравченко